

Egenvårdsbedömning

Örebro läns metodstöd för egenvård

Ansvarig för framtagandet av metodstödet Margit Gehrke Flyckt 2025

Vad är egenvård?

- Egenvård är en hälso-och sjukvårds åtgärd som är bedömd av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal, den ordinerande, att kunna utföras som egenvård
- Bedömning, planering och uppföljning är hälso-och sjukvård
- Utförandet är ej hälso-och sjukvård utan egenvård

Oftast är det regionens Leg. HS-personal som bedömer och ordinerar egenvård

Syftet med egenvård

Syftet med egenvård är att möjliggöra och bidra till att den enskilde får möjlighet att leva sitt liv utan täta kontakter med hälso- och sjukvården.

Metodstöd för egenvård

- Från november 2023 finns det ett metodstöd för Region Örebro län och länets kommuner som gäller för alla verksamheter, även skolan.
- Det finns nu en reviderad version från maj 2025.
- Verksamheterna måste tillsammans ta ansvar för att egenvården utförs på ett patientsäkert sätt
- Socialstyrelsens kunskapsstöd bekräftar och förtydligar länets metodstöd

Grundprincip

- Det är personen som är i fokus, inte organisationerna
- Ekonomiska förutsättningar är inget skäl för att bedöma egenvård

Lagstiftning om egenvård

- Från 1 januari 2023 gäller lagen (2022:1250) om egenvård som innehåller bestämmelser som definierar egenvård. Föreskriften SOSFS 2009:6 upphävdes den sista februari 2023.
- I lagstiftningen finns **inga** bestämmelser **om hur** en egenvårdsbedömning ska utföras eller **vad som ska ingå** i en sådan bedömning.
- Enligt förarbetena är Patientsäkerhetslagen (2010:695) styrande vid en egenvårdsbedömning.

Lagstiftning om egenvård

- Från 1 januari 2023 räknas **egenvård** som **ett grundläggande behov** vid ansökan om personligassistans enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, **LSS** (1993:387).
- Stöd som behövs under större delen av dygnet på grund av ett **medicinskt tillstånd som innebär fara för en persons liv eller hälsa**. Behov av hjälp som gäller sådant stöd ska vara **helt assistansgrundande** och **inget avdrag för föräldraansvaret**.

Den ordinerande hälso-och sjukvårds personalens ansvar

- Göra bedömning om en **hälso-och sjukvårdsåtgärd** kan utföras som egenvård
- Göra en riskbedömning
- Samråda med närstående, socialtjänst, förskola/skola eller annan aktör om personen behöver hjälp vid utförandet av egenvård
- Ansvara för planering, skriftlig instruktion, utbildning och dokumentation
- Ansvara för uppföljning

Utförande verksamhets ansvar

Ansvarig verksamhetschef ska:

- Säkerställa att den enskilde får stöd utifrån behov i egenvård
- Säkerställa att det finns rätt kompetens och resurser för att utföra egenvården på ett patientsäkert sätt
- Säkerställa dokumentation och uppföljning av utförd egenvård
- Om verksamhetsansvarig bedömer att personalen **inte** kan hjälpa personen med egenvård på ett patientsäkert sätt **ska** kontakt tas med ordinarie inom hälso-och sjukvården

Gemensamt ansvar

- Verksamheterna planerar tillsammans med den enskilde hur man ska lösa situationen, vid behov genom en samordnad individuell plan (SIP)
- I väntan på en lösning är det hälso- och sjukvårdens ansvar att utföra åtgärden

Riskbedömning utförs av den som bedömer behov av egenvård

Exempel på frågor:

- Finns det risk att den enskilde kan drabbas av en vårdskada?
- Vad händer om insatsen uteblir eller blir försenad?
- Hur ser kompetensen ut hos de som ska utföra åtgärden?
- Har den enskilde insikt om behovet av åtgärden?
- Förväntas den enskilde medverka till åtgärden?

Olika processer för utförande av egenvård

Utföra egenvård på egen hand

Ingen skriftlig instruktion.

Skriftlig instruktion

Den enskilde är ansvarig för information.

Förutsätter instruktion och utbildning

Riskbedömning i samverkan. Instruktion och utbildning av hälso- och sjukvården.

Hälso- och sjukvårdsinsatser

Förutsätter en medicinsk kompetens och kräver utförande av hälso- och sjukvårdspersonal.

De olika processfärgerna ska underlätta och ge stöd vid bedömning av egenvård. Vilken process som är lämplig avgörs utifrån om följande frågeställningar besvaras med ja:

Blå process

Kan personen utföra egenvård utan hjälp av personal?

Grön process

Behöver personen hjälp av personal? Är det tillräckligt med skriftlig instruktion för utförandet av egenvård?

Gul process

Behöver personen hjälp av personal? Krävs det utbildning och eventuell gemensam planering för utförandet av egenvård?

Röd process

Krävs det hälso- och sjukvårdspersonal för att utföra insatsen?

Blå process - Skriftlig instruktion ej aktuellt

Det krävs inget egenvårdsbeslut enligt Bilaga 1 *Beslut egenvård och skriftlig instruktion*. Personen klarar att självständigt utföra åtgärden eller med hjälp av vårdnadshavare eller närstående. Uppföljning planeras utifrån behov.

Vårdnadshavaren ansvarar för att informera verksamheten om att barnet självständigt tar läkemedel.

Grön process - Skriftlig instruktion är tillräckligt

Egenvårdsbeslut krävs enligt Bilaga 1 *Beslut egenvård och skriftlig instruktion*. Skriftlig instruktion är tillräckligt, personlig utbildning krävs ej. Den skriftliga instruktionen från ordnatören är en förutsättning för att utförande verksamhet ska kunna utföra egenvården. Uppföljning planeras utifrån behov.

Vårdnadshavaren ansvarar för att lämna över egenvårdsbeslutet och den skriftliga instruktionen samt originalförpackningar för aktuellt läkemedel till utförande verksamhet.

Gul process - Förutsätter instruktion och utbildning

Egenvårdsbeslut krävs enligt Bilaga 1 *Beslut egenvård och skriftlig instruktion*. Ordinatören ansvarar för att ge instruktion och utbildning till utföraren. Det görs en riskbedömning i samverkan med utförare av egenvården. Ordinatören ansvarar för att vid behov sammankalla till en samordnad individuell planering (SIP) med utförare av egenvården.

Egenvårdsbeslutet samt den skriftliga instruktionen ska lämnas till patienten eller vårdnadshavare och till verksamhetsansvarig för den utförande verksamheten. Utbildningen och den skriftliga instruktionen och i vissa fall [SIP:en](#) är en förutsättning för att verksamheten ska kunna utföra egenvården.

Röd process - Åtgärd utförs av hälso- och sjukvårdspersonal

Åtgärden förutsätter medicinsk kompetens och bedöms behöva utföras av hälso-och sjukvårdspersonal och är inte egenvård under rådande förutsättningar.

Egenvård metodstöd

Riktlinje avsedd för Region Örebro
län och kommunerna i Örebro län

Metodstödet finns på vårdgivarwebben [Vård, välfärd och folkhälsa - VVF •
Vårdgivare Region Örebro län \(regionorebrolan.se\)](https://regionorebrolan.se/vard-velfard-och-folkhalsa-vvf)

Beslut om egenvård och skriftlig instruktion

- Bilaga 1

Blanketten ska användas om personen får hjälp med utförandet av egenvård av någon som gör det i sin yrkesutövning

Region Örebro län

Bilaga 1
2024-01-30

Beslut om egenvård och skriftlig instruktion

Bedömning utförd och beslutad av behandlade legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal

Patientens namn:	Personnummer:
Namn på ansvarig för riskbedömning och beslut:	Befattning:
Enhet:	Beslut gäller fr o m: Beslut gäller t o m:
Vilken/vilka åtgärder ska utföras som egenvård? ☐ Läkemedel ☐ PEG/Nasogastrisk sond ☐ Ögondroppar ☐ Kompressionsbehandling ☐ Andningshjälpmedel ☐ Träning ☐ Annat, beskriv vad:	

Blanketten finns på vårdgivarwebben [Vård, välfärd och folkhälsa - VVF • Vårdgivare Region Örebro län \(regionorebrolan.se\)](https://vårdgivarwebben.regionorebrolan.se)

Vårdnadshavarinformation - egenvård

Barn som behöver hjälp med läkemedel eller hjälpmedel i skolan

Får ditt barn medicin utskrivet? Bedömmar läkaren att den ska tas under förskola/skola eller på fritids och ditt barn behöver hjälp? Då ska vården skriva ett egenvårdsbeslut som du ska ta med till skolan.

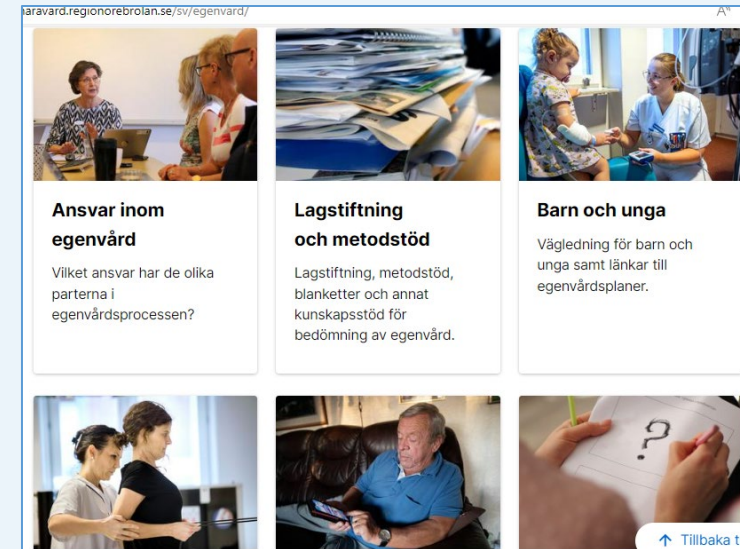
Det finns en särskild blankett för detta (egenvårdsbeslut) som vården har och som de ska fylla i till dig.

Rektorn på ditt barns skola ansvarar för att ditt barn får rätt stöd.

Fortsatt stöd i egenvård

- Förslag att utse sakkunnig i egenvård på central och lokal nivå både inom regionens verksamheter och i kommunerna för både vuxna och barn.
 - Förslag att MAS får funktionen för vuxna i kommunerna
- Webbsida egenvård för Örebro län
[Webbsida - Egenvård där den enskilde behöver hjälp](#)
- Socialstyrelsens kunskapsstöd
[Kunskapsstöd för egenvård – enligt egenvårdslagen \(Socialstyrelsen\)](#)

Förslag till fortsatt stöd i egenvård ska beslutas av Chefsgruppen

Sakkunnig inom egenvård i Örebro län

Region Örebro län och länets kommuner

Diskussionsfrågor om egenvård?

- Kan det mesta bli egenvård? Vad är det som avgör vad som kan bli egenvård?
- Hur har man bedömt vad som är lämpligast att åtgärden utförs som hälso- och sjukvård eller som egenvård?
- Kan ordinatorerna bedöma flera av sina behandlingar, ordinationer som egenvård? Vad är det som styr bedömningen?

Vad är kommunsjuksköterskans roll?

- Sjuksköterska har inget ansvar för patientens vård när det är egenvård!
- Sjuksköterska kan/bör vara behjälplig när läkaren ska bedöma vad som är lämpligast om hälso- och sjukvårdsåtgärden ska utföras som hälso- och sjukvård eller som egenvård?
- Sjuksköterska kan stötta personalen och uppmana till att kontakt tas med ordinatorerna när det inte fungerar med egenvård eller att patientens hälsotillstånd har förändrats.
- Sjuksköterska kan alltid vända sig till MAS vid funderingar kring egenvård

Diskussionsfråga

Stödstrumpor

Scenario 1 – dam som fått rådet att köpa stödstrumpor, men ej har någon bakomliggande diagnos som leder till att läkaren ordinerar stödstrumpor, stödstrumporna mer som en förebyggande valfri åtgärd

Scenario 2 – damen har hjärtsvikt, samlat på sig vätska, ordineras vätskedrivande läkemedel och stödstrumpor (kompressionsstrumpor) av läkaren.

*En dam som är helt klar och endast behöver hjälp med att få på sig strumporna **vill biståndshandläggare ha egenvårds beslut** på för att hemtjänsten ska hjälpa till. Damen är helt självständig men har inte greppet i händerna att få på sig strumporna.*

Stödstrumpor

Scenario 1 – damen som fått rådet att köpa stödstrumpor, men ej har någon bakomliggande diagnos som leder till att läkaren ordinerar stödstrumpor, stödstrumporna mer som en förebyggande valfri åtgärd– ansökan om SoL-beslut för hjälp med strumporna, **ej egenvårdsbeslut**

Scenario 2 – damen har hjärtsvikt, samlat på sig vätska, ordineras vätskedrivande läkemedel och stödstrumpor av läkaren.

Alt 1 – damen redan inskriven i hemsjukvården behöver hjälp med läkemedel och stödstrumpan – **stödstrumpan en HSL-insats, ej egenvårdsbeslut.**

Alt 2 – damen ej hemsjukvård tidigare, men behöver hjälp med läkemedel och stödstrumpa – beslut om hemsjukvård – **stödstrumpan HSL-insats, ej egenvård**

Alt 3 – damen klarar sin vätskedrivande läkemedel själv men behöver hjälp med stödstrumpan – ansökan om SoL-beslut för hjälp med strumporna och beslut om egenvård som ordineras av läkaren – **stödstrumpan egenvårdsinsats, ansökan om SoL-beslut för hjälp med strumpa och skriftligt egenvårdsbeslut krävs av läkaren**

Det är bakomliggande orsaken och situationen runt personen som avgör om det blir egenvård eller inte!